

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบเปรียบเทียบ (comparative descriptive research) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช 10 แห่ง สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลสวนปรุง โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ โรงพยาบาลศรีธัญญา โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา โรงพยาบาลนิตยจิตเวช โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น โรงพยาบาลจิตเวชนครพนมและโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จำนวนประชากรทั้งหมด 842 คน ดังแสดงในตารางที่ 1 (หน้า 30)

กลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการกำหนดขนาดและเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน (proportional stratified sampling) มีดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของยามานะ (Yamane อ้างใน ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์, 2538) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน ± 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 266 คน จากประชากรจำนวน 842 คน ในการส่งแบบสอบถามครั้งนี้ผู้วิจัยส่งเพิ่มอีกร้อยละ 20 ของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน เนื่องจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามอาจได้รับคืนไม่ครบหรือไม่สมบูรณ์

2. หาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่ายจากรายชื่อพยาบาลวิชาชีพของกลุ่มงานการพยาบาลตามสัดส่วนของพยาบาลวิชาชีพแต่ละโรงพยาบาล โดยยกเว้นรายชื่อพยาบาลวิชาชีพที่ลาศึกษาต่อ อยู่ระหว่างการอบรมและศึกษาดูงาน

ตารางที่ 1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง

สถานที่	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
โรงพยาบาลสวนปรุง	110	42
โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์	17	7
โรงพยาบาลศรีธัญญา	176	67
โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา	95	36
โรงพยาบาลนิติจิตเวช	41	15
โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา	126	48
โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์	53	20
โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น	54	20
โรงพยาบาลจิตเวชนครพนม	13	5
โรงพยาบาลสวนสราญรมย์	157	60
รวม	842	320

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด การเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ และการผ่านการอบรมหลักสูตรระยะสั้น 3-10 เดือนเกี่ยวกับการพยาบาลจิตเวช

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพ ของสตราเซน (Strasen , 1992) ร่วมกับการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลจิตเวช แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกข้อความที่ตรงกับคุณลักษณะของตนเองมากที่สุดเพียงหนึ่งข้อ ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 72 ข้อ ครอบคลุมภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติตามคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ 7 ด้าน คือ

พื้นฐานการศึกษาและความรู้	จำนวน	13	ข้อ
การปฏิบัติกิจกรรมเชิงวิชาชีพ	จำนวน	19	ข้อ
ลักษณะส่วนบุคคลที่ปรากฏ	จำนวน	13	ข้อ
การได้รับการตอบแทน	จำนวน	6	ข้อ
การสนับสนุนวิชาชีพ	จำนวน	9	ข้อ
การติดต่อสื่อสารในวิชาชีพ	จำนวน	6	ข้อ
การควบคุมตนเอง	จำนวน	6	ข้อ
รวม	จำนวน	72	ข้อ

มีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

คำตอบ	ให้คะแนน
มากอย่างยิ่ง	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยอย่างยิ่ง/ไม่มีเลย	1

การคิดคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพ ผู้วิจัยคิดคะแนนรวมทั้งฉบับของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพรายด้านคิดคะแนนโดยรวมแต่ละด้านแล้วหารด้วยจำนวนข้อในค่านั้นๆ ส่วนคะแนนโดยรวมคิดคะแนนรวมทั้งฉบับของแต่ละคนมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนข้อรวมทั้งหมด จากนั้นทดสอบการแจกแจงของข้อมูลเป็นโค้งปกติ แล้วจึงทำการวิเคราะห์ต่อไป คะแนนเฉลี่ยที่ได้จะอยู่ระหว่าง 1-5 ผู้วิจัยกำหนดการคิดระดับของคะแนนในการตอบแบบสอบถามภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

คะแนน	4.50 – 5.00	หมายถึง	ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพอยู่ในระดับดีอย่างยิ่ง
คะแนน	3.50 – 4.49	หมายถึง	ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพอยู่ในระดับดี
คะแนน	2.50 – 3.49	หมายถึง	ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	1.50 – 2.49	หมายถึง	ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพอยู่ในระดับไม่ดี
คะแนน	1.00 – 1.49	หมายถึง	ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพอยู่ในระดับไม่ดียิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์หรือเขียนบทความเกี่ยวกับภาพลักษณ์ 2 ท่าน อาจารย์ทางการแพทย์จิตเวช 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช 1 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index : CVI) ของแบบสอบถามส่วนที่ 2 คือแบบสอบถามภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติได้เท่ากับ 0.80 และ 0.80 ตามลำดับ จากนั้นนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาความสอดคล้องภายในโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติเท่ากับ 0.98 และ 0.99 ตามลำดับ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีทดสอบซ้ำ (test – retest method) ดำเนินการโดยวัดซ้ำ 2 ครั้งในกลุ่มตัวอย่างเดิม ห่างกัน 2 สัปดาห์ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงเท่ากับ 0.86 และภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพในอุดมคติเท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1 ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึง อธิบดีกรมสุขภาพจิต และผู้อำนวยการโรงพยาบาล/หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลจิตเวชทั้ง 10 แห่ง เพื่อขอรายชื่อพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแต่ละแห่งและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2 โรงพยาบาลจิตเวชที่อยู่ต่างจังหวัด ผู้วิจัยส่งหนังสือผ่านผู้อำนวยการโรงพยาบาล และหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยระบุชื่อกลุ่มตัวอย่าง ในแบบสอบถามเรียบร้อย แล้วขอรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ ภายใน 3 สัปดาห์
- 3 โรงพยาบาลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 2 สัปดาห์
- 4 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 316 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.75 ของแบบสอบถามทั้งหมด ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 311 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.19 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยวิธีการทดสอบทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical package for social science / for window (SPSS/FW) ดังนี้

- 1 ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
- 2 ข้อมูลภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3 เปรียบเทียบภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติโดยการทดสอบค่าที (t - test)